

– Internasjonal Kvinneliga
for Fred og Frihet
Grunnlagt i Haag 1915

fred og frihet

Juni 1999

Nr. 2 • 59. ÅRGANG

Foto: EBH

Innhold

Fred og rettferdighet i Albania side 4	IKFFs landsmøte 1999 side 10
Mobilisering mot krigen i Kosovo side 5	Kvinner, krise, krig side 11
Fjernadopsjon av tsjetsjenske barn side 7	Viktige seire for militærnektene side 12
Rapport fra Haag-konferansen side 8	Sivil ulydighet i Skotland side 16
"Et våpenkappløp i verdensrommet må forhindres" side 9	

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (IKFF)
Norsk seksjon av:
Women's International League for Peace and Freedom (WILPF)
Grunnlagt i Haag 1915

LANDSLEDER HAR ORDET

Respekten for menneskerettighetene

Bosnia-tragedien har overskygget alt annet de siste månedene. Det er nesten umulig å ta innover seg det som foregår der - både NATO-bombingen og volden på bakkenivå, og det er mange spørsmål som trenger seg på, og som forblir ubesvart, eller kanskje jeg heller skulle si - hvor jeg tror jeg vet svaret, men ikke kan være sikker.

Hvorfor er både den sivile og den militære leder for bosniaserbernes republikk, Radovan Karadzic og Ratko Mladic, begge krigsforbryter tiltalt, ennå ikke arrestert mer enn 3 år etter at de begge mistet makten? NATO-styrkene har hatt rikelig anledning til å pågripe begge to, for de er blitt observert mange ganger i Bosnia, men intet har skjedd. NATO-kommandoen har forsøkt å bortforklare det, dels ved å si at det ikke har foreligget et klart pålegg om pågrepelse, dels ved å si at på grunn av Karadzics livvakter ville det kunne bli "en blodig og vanskelig affære". (I forhold til hva? Til bombingen? Vi er ikke idioter). Om disse personene var blitt arrestert og ført til Haag umiddelbart etter krigsforbryter tiltalen, ville det ha vist voldsutøverne hvor alvorlig vi mente tiltalen var, og det ville kanskje fått andre til å vike tilbake fra liknende brudd på menneskerettighetene. Denne unnfalldenheten er skremmende, for den må jo bety at krefter innen NATO er imot at disse krigsforbryterne gripes. Men de er ikke imot å rasere Serbia med tusenvis av bomber som ødelegger sivilbefolkningens levekår og dreper og lemlester mange uskyldig, og som krenker menneskerettighetene på det groveste.

Hvorfor ga man opp å forhandle videre? Hvis man leser Rambouillet-avtalen som finnes på Internett, (noe den norske regjering ikke kan ha overanstrengt seg med) så forstår man at serberne ikke vil godta den. Avtalen la opp til at NATO-styrkene skulle ha fri adgang til veier,

jernbaner, luftrom, territorium, flyplasser, havner, kringkasting og offentlige bygninger i hele Jugoslavia. Forslaget er meget detaljert og fastslår bl.a. at det skal være fri markedsøkonomi i Kosovo. Disse betingelsene minner om situasjonen her i landet etter 9. april 1940 og får en til å tenke på okkupasjon. Hvorfor satte forhandlerne så strenge betingelser? Ville de ikke ha en forhandlingsløsning? Tanken på at noen må ha ønsket bombing, ligger på lur.

Det sies at operasjonskostnader pr døgn beløper seg til ca 1/2 milliard norske kroner, og dette betaler NATO-medlemmene uten å protestere nevneverdig. Når gjenoppbyggingen skal ta til, vil de da føle seg økonomisk ansvarlige for den og virkelig følge opp? Det vil dreie seg om enorme summer, og for hvert bombetokt vokser beløpet med millioner.

Denne krigføringen, som offisielt kalles luftoperasjoner, militær kampanje, utførelse av krigsoperasjoner m.v, berøver andre utsatte områder for noe av den økonomiske hjelp de har behov for. Fordi millionene ruller på Balkan, knipes det i hjelpen andre steder, f.eks. i landene i Mellom-Amerika etter naturkatastrofen der.

Vi må heller ikke glemme krenkingen av Menneskerettighetene i andre områder. 10. desember 1998 fylte FNs Menneskerettighetserklæring 50 år. Samtidig utgav en observasjonsgruppe i Paris en rapport om overgrep mot menneskerettighetsaktivister i mange land. Kampen for Menneskerettighetene i Bosnia er viktig, men vi må ikke av den grunn glemme alle de forfulgte og fengslede menneskerettighetsidealistene over hele verden som trenger vår støtte.

Kari Lachen

Fred og Frihet

Utgiver: Internasjonalt Kvinneliga for Fred og Frihet. Postboks 8810 Youngstorget, 0028 Oslo

Redaksjon: Landsstyret

Trykkeri og sats: WEBERGS Hurtigtrykkeri & Idéloft, Oslo.

Redaksjonen avsluttet 1. juni 1999

LEDER LEDER LEDE LED

STOPP KRIGEN!

IKFFs landsmøte 1999 har vært sterkt preget av vår harme og sorg over NATOs krig mot Jugoslavia. Landsmøtet har denne gang bare vedtatt én politisk uttalelse:

IKFF krever at

- Regjeringen aktivt presser på i NATO for å stoppe krigen, og trekker norske militære styrker ut av operasjonen.
- Regjeringen setter sitt ansvar som leder av OSSE foran NATOs krav, og at OSSE-observatørene sendes inn i Kosovo igjen snarest mulig,
- Den jugoslaviske regjering stanser terroren og folkefordrivelsen fra Kosovo
- Alle forslag til avtaler om våpenhvile og meglingsforsøk vurderes seriøst
- Sikkerhetsrådet bringes inn som meglingsinstans FN og/eller OSSE innkaller til en bred fredskonferanse for hele det berørte området på Balkan
- Regjeringen tar initiativ til en bred offentlig debatt om sikkerhetspolitikken og Norges rolle på bakgrunn av krigen i Jugoslavia og NATOs nye strategi.
- Regjeringen informerer det norske folk neste gang den går til krig mot et annet land!

Norge er i krig for første gang siden 1945. Denne gangen er Norge med på angriperens side. Helt siden NATO ble opprettet for 50 år siden har IKFF tatt et klart standpunkt mot denne militæralliansen, og var blant de første som reiste motstanden mot norsk medlemskap i 1949.

NATOs krig har lammet den demokratiske opposisjonen i Serbia og bidratt til det serbiske regimes massive overgrep mot den kosovo-albanske folkegruppen. Da OSSE-observatørene ble trukket ut, startet det serbiske regimet for alvor overgrepene. NATO-bombingen forverret situasjonen dramatisk og hundretusener ble drevet ut i en fortvilet flyktningtilværelse. I tillegg er enorme materielle og økologiske verdier rasert. Bombingen rammer nå stadig flere sivile mål. Risikoen for at krigen utvides til flere land på Balkan og til bakkekrig øker stadig.

Aksjonen er folkerettsstridig og undergraver FN's autoritet som garantist, ikke minst for små lands sikkerhet. Dette

er i seg selv svært alvorlig, men kan også få farlige ringvirkninger for andre konfliktsituasjoner i verden nå og senere.

OSSE som alleuropeisk sikkerhetspolitisk organ har fått skammelig små midler, særlig i forhold til NATOs budsjetter. Derfor sto OSSE svært dårlig forberedt da konflikten i Kosovo brøt ut. OSSE-personell ble satt inn for sent, de var for få, og ble trukket ut for tidlig. Som leder av formannskapet har Norge påtatt seg et hovedansvar for OSSEs innsats, men er kommet i en uakseptabel dobbeltrolle gjennom deltakelsen i NATOs angrepskrig. Dette hemmer og kan skade OSSE.

Kosovos innbyggere har helt til det siste møtt overgrepene fra Serbia gjennom hele 1990-årene med ikkevoldelige løsninger, men har fått liten støtte fra det internasjonale samfunn. Svekkelsen av den demokratiske ikkevoldsbevegelsen har i sin tur styrket oppslutningen om geriljaen i området. I Albania arbeider IKFFs søsterorganisasjon og andre for at menn som har stjålet våpen fra statlige våpendepoter skal levere dem inn. Dette arbeidet er livsviktig og fortjener vår sterke støtte.

Jugoslavia-tribunalet for krigsforbrytelser har verken fått tilstrekkelig ressurser eller mandat til å få gjennomslagskraft, på grunn av manglende politisk vilje fra stormaktens side.

Media har til nå gitt utilstrekkelig og skjev dekning av alle de massive protestene mot krigen både hjemme og ute.

IKFF har alltid hevdet at krig ikke løser noen konflikter. NATOs krig mot Jugoslavia har gjort dette klart for all verden. Knappt noen vil nå gå imot at verdenssamfunnet i det århundret som ligger foran oss må skape ordninger og institusjoner med tilstrekkelige ressurser, mandat og myndighet til sivil konflikthåndtering. Aksepten av dette gir håp - hvis det blir tatt alvorlig.

IKFF vil:

delta aktivt i aksjonen Kvinner i Svart i Oslo og andre steder delta aktivt i Antikrigsnettverket og andre aksjoner mot krigen kreve et møte med Stortingets utenrikskomite for å legge fram våre synspunkter

IKFFs landsmøte, april 1999

Deadline for nr. 3-4/99: 15. september

Fred & rettferdighet i Albania

~ Bruna Nota, internasjonal president i WILPF ~

Bruna Nota besøkte i vinter IKFFs seksjoner i Frankrike, Italia og Albania, og hun har skrevet et brev til alle våre seksjoner i verden og fortalt om denne reisen. På bakgrunn av det som skjer på Balkan akkurat nå var det mest naturlig for henne å skrive mest om besøket i Albania - blant annet fordi hun ønsker at vi alle skal få en fornemmelse av nåværende stemning i disse områdene.

I de italienske og franske seksjonene ble jeg spesielt gjort oppmerksom på hvor foruroliget de var over den urettferdige behandling av politiske og økonomiske flyktninger, hvorav mange var udokumentert. De deler også sin orientering mot "middelhavsområdet", spesielt når det gjelder situasjonen i Marokko, Algerie, Tunisia og Tyrkia.

I Italia er disse tankene aktualisert på grunn av rettergangen mot Öcalan. De føler et spesielt ansvar for ham og for den uløste og vanskelige situasjonen til det kurdiske folk. De laget et godt besøkt seminar om "Menneskerettigheter og retten til asyl" med en presentasjon av italiensk og internasjonal lovgivning og samsvar gitt av juridiske spesialister og spesialister på kurderspørsmål.

Mitt besøk i Italia ga et helt logisk utgangspunkt for et besøk ved den albanske seksjonen. Det Italienske WILPF har hatt et årelangt forhold til det albanske folk, et forhold med røtter i de historiske og økonomiske bånd mellom de to regionene og styrket gjennom de sørgelig realiteter gjennom det siste ti-år. WILPF-avdelingen i Lecce har huset mange flyktninger siden de første flokker av akademikere og andre spesielle fagfolk strømmet inn og til den aktuelle bølge av fattige flyktninger som betaler dyrt for å få en sjanse til å starte et nytt liv.

WILPF-medlemmer er med i gruppe som er kastet til sjøs ved stranden av Puglia-regionen, før kuldedød, drukning eller politi gjorde krav på dem.

På fergen fra Bari til Dürres kan man se brautende forretningsmenn (ja, menn!!) på jakt etter rask fortjeneste. Albania er et land ved begynnelsen av å skape et minimum av beskyttelseslovgivning mot de verste elementer i det frie marked. Italianere og andre europere har flommet inn med tvilsomme

kommersielle planer og har skaffet seg vesentlig fortjeneste på bekostning av et fattig folk. Det er også et land med veldig sterk følelse av identitet og en historie bygget på vold, makt og tap. Med det store antall våpen spredt blant og ukontrollert i hendene på sivilbefolkningen og med deres identifisering med folk i Kosovo, kunne Albania lett vært enda sterkere og mer direkte innblandet i konflikten enn de er nå. De siste få årene har deres engasjement vært som mottakere av kosovoanske flyktninger og kanskje som en av støttene for Kosovos frihetsarme.

Men hvis dere vil være tålmodige, vil jeg begynne med de notater jeg gjorde mens jeg reiste i Albania og snakket med menneskene der før bombingene startet mot Kosovo og Jugoslavia.

De albanske bakker og fjell reiser seg rett fra middelhavstrendene. Vi kom inn i landet gjennom en korridor av dårlige og hullete veier som ikke er laget for den voldsomme trafikken av biler og tunge kjøretøyer som, for det meste, har overtatt for esel- og hestekjerrene. Markene som en gang var offentlig beplantet med oliven og vin, ligger for det meste brakk - en av de mange konsekvenser av overgangen fra kommunistregimet til det frie markeds tidsalder. Faktisk er det med begrepet "overgangen" folk identifiserer nåtiden, og etter nesten 10 år, undres de når og om overgangen noensinne vil ta slutt. Åkrene vitner også om andre og nyere historiske hendelser. De er strødd med store og mange klynger av bunkers bygget til selvforsvar da Albania gikk ut av Warszawa-pakten i 70-årene. Bunkersene er strødd med ødelagte og slaktede biler som vitner om den raske motorisering med gamle biler solgt lovlig og ulovlig av høyt-snakkende forretningsmenn fra resten av Europa siden begynnelsen av 90-årene.

Hus og bygninger reises overalt. De blir bygget gjennom mange år etter som penger fra flyktede slektninger står til rådighet. Noen øyeblikkelig beboelig rom er ordnet midt i utbyggingsarealene. Penger til bygging er et stort incitament, men den økende innvandring til byene (jeg så bare Dürres og Tirana) fra nord skaper også et sterkt

press. Denne innvandringen fyres opp under på grunn av problemene i Kosovo og usikkerheten langs grensene, men også pga den fattigslige infrastruktur i de nordlige distrikter som er enda mer usikker og trist enn i hovedstaden med omgivelser.

Den 24. mars da jeg dro tilbake, var folk meget nervøse pga bombetrusselet fra NATO. Nyhetene som jeg ikke kunne følge på albansk kom fra Voice of America, CNN og BBC (ensidig informasjon er ikke noe spesielt bare for Beograd!) Bruddstykker som ble oversatt for meg var selvmotsigende og manglet ethvert snev av analyse. Det var nærliggende fare for at Albania ville bli dratt med i krigen, og at utskrivning av vernepliktige kunne bli iverksatt når som helst. All denne usikkerheten gjør WILPF-Albanias arbeid enda mer relevant og presserende. Ved hjelp av enkelte lokale og regionale autoriteter driver WILPF et arbeid med å oppfordre menn om å returnere allslags våpen til hærens depoter. De ble stjålet da kommunismen falt og frihet og demokrati for mange albanere ble synonyme for ødeleggelse og plyndring av alt som hadde vært stats-(regjerings-)eiendom. Privatisering ble gjennomført til det ytterste og individualitet ble lovfestet.

For en periode er det deklart straffefrihet ved innlevering av stjalne våpen. Å dømme etter det store antall drepte og sårede som følge av privat vold, vendetta og ulykkesavfiring av våpen, er ikke mange blitt innlevert. Dessuten, den kronisk politiske usikkerhet i regionen, den indre økonomiske uvisshet, narkotikahandel og alminnelig smuglervirksomhet er alt faktorer som gjør at det er ekstremt farlig og vanskelig å utrydde de vidt spredte og ukontrollert våpen blant folk. Å reise om natten på landet så vel som i Tirana, er ansett for å være ekstremt farlig, selv for menn. Under den for tiden forverrede situasjon er det ikke vanskelig å forestille seg at allerede tilbakeholdende våpenbesittere nøler med å returnere sitt bytte. Alle disse faktorer synes å kjempe imot de albanske WILPFere som fortsetter å vise en inspirerende beslutsomhet og energi. Tre av dem reiste med buss fra den sørlige regionen (4 timer hver vei) for å

delta i et møte i Tirana. De fikk overnatte i Tatiana Kutiqis tre-roms leilighet hvor jeg allerede bodde sammen med familien på fire. Gjestfrihet og varme er tro mot sitt rykte i disse egnene. Selv etter full-dags arbeid og møter og under økonomisk press, ble vi servert deilige, varierte måltider, og, på tross av sorg og spenning over situasjonen, fikk jeg etter middag fryde meg over tradisjonelle sanger og sagn.

WILPF-medlemmer er spredt i alle deler av Albania og reflekterer det religiøse mangfold i landet: Muslimer, gresk-ortodokse og katolikker finnes, og den religiøse identitet ble aldri minsket under det ateistiske kommunistregimet. Nå har det imidlertid sunket til 20% pga utvandring-en.

De planlegger nå et ukelangt seminar om konfliktløsning og konfliktforebygging i juni 1999. Det er finansiert av den sveitsiske regjering og koordinert av Sonja Wolte. Det ventes at dette seminaret vil øke seksjonsmedlemmenes og andres kunnskaper så de kan forsette og utvikle avvæpning og skape den inkluderende, godkjennende og fordragelig kultur som er grunnlag for all fredskultur. Det vil også bevirke reelle alternativer for å nærme seg fredelig konfliktløsning. Gudene skal vite: De fleste ledere i vår verden kan trenge slik trening!!!

Et annet presserende spørsmål som trenger stadig oppmerksomhet, er skaping av meningsfylt arbeid - særlig for ungdom og kvinner. Det ses på som essensielt for å stabilisere en situasjon som meget vel kan bli svært eksplosiv.

Jeg vil be om at vi alle har i våre hjerter våre søstre i Albania og de grupper som Kerstin Gräbäck arbeidet med i Pristinaområdet før alle hjelpearbeidere ble evakuert. Jeg håper vi snart hører fra Kerstin. Jeg hadde tenkt å besøke Pristina... men ble selvfølgelig ikke i stand til å komme dit.

La oss fortsette å arbeide for fred og rettferdighet.

Reisebrevet er oversatt og redigert av Sidsel Andersen

MOBILISERING MOT KRIGEN

Har Norge fått en ny antikrigsbevegelse? I kjølvannet av bombingene i Kosovo er det etablert antikrigsnettverk i mange av de større byene i Norge. Mange miljøer organiserer seg, lager appeller og markerer seg på ulikt vis.

Norge er i krig. Daglige visninger på TV-skjermen viser oss resultatene av krigen. Norge er medskyldig i krigens redsler, og det kan vi ikke bare passivt se på.

I skrivende stund fortsetter bombingene, og bakkestyrker diskuteres. Om krigen har vært mislykket, er det lite som tyder på at freden ikke blir særlig mer vellykket. Krig skaper fysisk ødeleggelse, forsoning mellom folkegrupper er gitt vanskeligere kår, en voksende demokratibevegelse er lagt død. Fredsgrunnlaget som stormaktene forhandler seg i mellom, synes ikke å være særlig bedre enn det som ble laget i Rambouillet. Kanskje ser vi resultater når bladet kommer ut.

I skrivende stund fortsetter folk på grasrota å vise sin mening om krigen. Kvinneligaen er aktivt med de fleste steder i landet. I Oslo har det siden før påske vært avholdt demonstrasjoner med jevne mellomrom. Også andre steder i landet er det demonstrasjoner og folkemøter mot krigen. I slutten av april viste ei gruppe svartkledde kvinner seg foran Stortinget for å vise sin harme mot krigen. Studenter mot krigen er dannet i Oslo. Hver lørdag er det punktmarkeringer i Trondheim og Tromsø. Det tennes lys for fred hver kveld på Torgallmenningen i Bergen. I Stavanger arrangeres debattmøter og torgtreff. Det siste tilskuddet er "Kommunevalgets verdikomite" med en rekke kulturpersoner som initiativtakere.

Kravet om stans i bombingene dominerte første mai arrangementene mange steder i landet. Per Østvold, leder i Transportarbeiderforbundet, holdt en sterk appell i Oslo. Han mente at fortsatt bombing bare gjorde situasjonen verre på Balkan, og han krevde stans i bombingene. Han sammenliknet LOs hovedparole om "Fred på Balkan - solidaritet med flyktningene" med ønsket om god jul og godt nytt år.

Vi bringer her noen opprop og innlegg som er laget i den siste tida. Nyhetsbrev om krigen i Jugoslavia kommer som e-post omkring to ganger i uka. Den gir oversikt over aksjoner, gir kommentarer og bakgrunnsartikler om krigen. Det koster ingenting å abonnere. Det er bare å sende din egen e-post adresse og at du ønsker å abonnere til: antikrig@online.no

KVINNER I SVART

i Beograds gater og i Oslos gater

En stille protest mot etnisk rensing, mot nasjonalisme, mot militarisme og mot krig som løsning på konflikter.

Svart symboliserer smerte og handling

Hver onsdag siden 1991 har kvinner i Beograd samlet seg i stille protest mot de serbiske styresmaktens nasjonalistiske propaganda, etter inspirasjon fra israelske og palestinske kvinner. De er kledd i svart, fordi svarte klær reduserer følelsen av hjelpeløshet og skyld. Fortvilelse og smerte over det serbiske regimets handlemåter skal snus til politisk handling. En naturlig del av gruppa er desertørene som står sammen i felles kamp mot militarismen.

Kvinner i Svart i Beograd om Dayton-avtalen i 1995

"Siden Dayton har krigen fortsatt på andre måter. Krigens logikk og militarisme omgir oss; fordi det serbiske regimet fortsatt ikke har oppgitt sitt krav på Bosnia, fordi det fortsatt ser for seg 'alle serbere i en stat', fordi det fortsetter å undertrykke den albanske befolkningen i Kosovo. En framtidig krig er ikke utenkelig ..."

I dag er den nasjonale propagandaen verre enn noensinne og kommunikasjonen er vanskelig. Kvinner i Svart i Beograd sier: "den militaristiske sammensvergelsen - globalt og lokalt - reduserer og truer handlingsrommet vårt. Verre er de grusomhetene som rammer befolkningen i Kosovo.

Prisen de betaler er blitt enda større med NATOs intervensjon. Befolkningen er nå fanget i en felle med **NATO I HIMMELEN OG MILOSEVIC PÅ BAKKEN.**"

Kvinner i Svart i Oslo tar nå opp tradisjonen til Kvinner i Svart i Beograd og i solidaritet med menneskene på Balkan som opplever krigens redsler. Vi gjør dette for å vise vår avsky mot NATOs bombing og krigføring og vår avsky mot nasjonalisme og etnisk rensing. Vi mener at krig og militarisme aldri vil løse konflikter. Kvinner i Svart i Oslo er også en del av et internasjonalt nettverk som beredskap i solidaritet med Kvinner i Svart i Beograd.

Kvinner i Svart i Oslo har vært å finne utenfor Stortinget i stille protest hver andre og fjerde onsdag i måneden siden slutten av april og fram til sommerferien. De vil være tilbake på Løvebakken til høsten dersom krigen fortsetter og så lenge den pågår.

Danmarks seksjon av IKFF

Mens NATOs bombeffly behersker luftrummet over Jugoslavia, har de serbiske terrorstyrker fått fritt spill på bakken i Kosovo, og Kosovo-albanernes lidelser er blitt drastisk forverret siden bombingene startet.

Samtidig er Milosevic's styre blitt kraftig styrket, og den demokratiske opposisjonen som før bombingene hadde et visst handlingsrom tross trusler fra regimet, er nå fullstendig prisgitt. Den og de uavhengige mediene er brakt til taushet.

En NATO-bakkekrig vil kun gjøre vondt verre. Den serbiske opposisjonen vil bli utslettet, og den i forveien demoniserte serbiske sivilbefolkningen vil i enda større grad bli ofre. Dessuten vil risikoen for at krigen brer seg til større deler av Balkan, økes betraktelig.

NATOs beslutning om å bombe ble ikke sanksjonert i FNs Sikkerhetsråd. NATO har ikke en gang lagt fram saken for Sikkerhetsrådet.

Vi oppfordrer derfor de danske politikere til å presse på for at FN, kontaktgruppa, EU og NATO skal arbeide fram et utspill som ved hjelp av nøytrale meglere, får partene til forhandlingsbordet så snart som mulig.

Sveriges seksjon av IKFF

STOPP BOMBINGEN AV JUGOSLAVIA! NATOs bombing av Jugoslavia er et brudd mot internasjonal rett. Bombingen gir ikke beskyttelse for den albanske befolkningen i Kosovo, snarere forverres situasjonen. De store flyktningestrømmene er et tydelig tegn på dette. Den serbiske militærens offensiv mot sivilbefolkningen ble enklere da OSSE-styrkene og de humanitære organisasjonene forlot landet rett før NATOs bombetrusler.

STOPP DEN ETNISKE RENSINGEN I KOSOVO! Serbiske militære og paramilitære grupper viser den samme brutaliteten som i krigen i Bosnia bryter med internasjonal rett. De grove bruddene gir NATO et moralsk alibi for å trappe opp i krigen i Kosovo. De serbiske styrkene må derfor umiddelbart trekkes tilbake fra Kosovo.

UCK-GERILJAEN MÅ SLUTTE SINE KRIGSHANDLINGER! Terroren mot sivilbefolkningen begrunnes med at serberne kjemper mot UCK-geriljaen og for å beskytte sivilbefolkningen mot krigsaktivitetene fra geriljaen i Kosovo.

FRED I KOSOVO KAN BARE NÅS GJENNOM FN! FN må ta initiativet til nye fredsforhandlinger. NATO har satt FN i en meget vanskelig situasjon med bombingene av Kosovo. NATO og dens medlemsland må støtte FNs fredsinitiativ for å få slutt på krigen og skape fred i Kosovo på kort og lang sikt.

Vi krever derfor at de stridende partene umiddelbart opphører med sine krigsaktiviteter og i stedet setter seg ved forhandlingsbordet. Bare der kan de politiske konfliktene løses og en varig fred skapes på Balkan.

(Uttalelsen er noe forkortet.)

Bestemødre mot NATO-bombing

Bestemødre mot atomvåpen har tatt initiativet til en underskriftskampanje like etter at bombingene startet. Da var det påske. Dette postkortet har følgende tekst på baksida:

"Til Den Norske Regjering
v/Statsminister Bondevik.

Jeg/vi ber regjeringen gjøre sin innflytelse som NATO-medlem gjeldende for å få stanset bombingene. Det er ingen skam å snu."

KVINNE-OPPROP

Vi krever stans i den folkerettsstridige bombingene av Jugoslavia. Vi reagerer med avsky på den behandlingen som kosovoalbanerne er blitt og blir utsatt for, men vi tror ikke NATOs bombing løser problemet verken på kort eller lang sikt. Ensidig maktbruk fra en gruppe stormakter er en farlig erstatning for internasjonal rett, og NATOs bombing risikerer å skape presedens for maktpolitiske intervensjoner under dekke av humanitære formel.

Stans i bombingene må brukes til å forsterke innsatsen for forhandlinger i FNs Sikkerhetsråd og andre egnede organer. Bombestansen kan gjøre det mulig for NATO-landene å sette tilstrekkelige økonomiske og tekniske ressurser inn i arbeidet for kosovoflyktningene. Det er nødvendig å styrke og stabilisere de landene som har tatt imot flyktningene og som nå er i politisk og økonomisk krise.

I sin konsekvens har NATOs bombing sannsynligvis forverret det den skulle forhindre, folkemordet på kosovoalbanerne, og den kan få langvarige, destabiliserende konsekvenser både regionalt og i større, internasjonal skala. Vi viser til uttalelsene til den kjente russiske demokratiforkjemperen Jelena Bonner, som uttrykker at NATOs aksjon allerede har styrket de anti-vestlige stemningene og gitt mulighet for nasjonalistiske og antidemokratiske krefter å slå seg opp i Russland.

Vi vil også hevde at NATOs troverdighet som "konfliktløser" er sterkt undergravd av alliansens historie. NATO har blant annet akseptert den langvarige politiske og kulturelle undertrykkingen og fordrivingen av kurderne som medlemslandet Tyrkia har gjen-

nomført. I FN-sammenheng er troverdigheten undergravd av at den ledende stormakten, USA, lenge har unnlatt å betale sin del av FNs organisasjonens utgifter.

Med formannskapet i OSSE har Norge et særlig ansvar for å følge internasjonal rett. Regjeringen burde også ha lyttet til norske og internasjonale konfliktforskere, som har kritisert forhandlingsforslaget i Rambouillet for å stille umulige betingelser. Forhandlingene ble preget av at føringene for et militært NATO-angrep allerede var lagt. Den manglende informasjonen om Rambouillet-avtalens innhold gir også anledning til å hevde at NATOs krig har fått negative konsekvenser for demokratiet i vesten.

Forhandlingene må ta utgangspunkt i at kosovoalbanerne skal få vende tilbake til sitt land. Tilbakevendingen må være basert på oppbygging av sterke, sivile samfunnsinstitusjoner, ikke på våpenmakt. Konflikt- og fredsforhøringsmiljøer og psyko-sosiale ressursmiljøer må trekkes inn for å skape nye måter å håndtere de etniske og politiske konfliktene på, og bidra til at befolkningen kan bearbeide de traumatiske erfaringene fra krigen. Den demokratiske opposisjonen i Jugoslavia må trekkes inn i forhandlingene og i konfliktløsningen, og få politisk og økonomisk støtte. For at regionen kan stabiliseres på lang sikt, må forhandlingene også drøfte framtiden til det store antallet fordrevne serbere fra andre deler av det tidligere Jugoslavia.

Oslo, 03.05. 99

Fride Eeg-Henriksen, Cathrine Egeland, Helene Egeland, Beatrice Halsaa, Nina Heilmann, Irene

Iversen, Elisabet Rogg.

Initiativtakerne bak kvinneoppropet ber om støtte til oppropet. De er forskere og ansatte ved NIKK og Senter for kvinneforskning, Universitetet i Oslo.

FJERNADOPSJON AV TSJETSJENSKE BARN

Russlands krig mot et lite fjellfolk i Kaukasus varte fra 1994 - 1996 og etterlot seg et land i ruiner. Lidelsene var størst for sivilbefolkningen, omkring 120 000 ble drept, enda flere såret. Tusener av barn mistet sine foreldre.

IKFFs avdeling i Bergen har lenge samarbeidet med organisasjonen Tsjetsjenske kvinner mot krig som i dag særlig arbeider med å hjelpe krigsofre. IKFF er bedt om å organisere et prosjekt med fjernadopsjon av tsjetsjenske barn og starter med et års prøveprosjekt med 100 barn. Barna er plukket ut av kvinneorganisasjoner og er blant dem som er hardest rammet av krigen.

Pengene fra norske familier og enkeltpersoner som ønsker å adoptere barna, skal uavkortet gå til mat, medisiner, klær og skolegang. Pengene formidles til Tsjetsjenske kvinner mot krig gjennom Kvekerhjelpens Moskva-representant. Kvekerhjelpen samarbeider med Kirkens nødhjelp om å opprette senteret, Den lille stjerne, og samarbeider med psykologisk rehabilitering av krigsskadde barn.

Bakgrunnen for prosjektet er delvis Zoia Grannes i Bergensavdelingens kontakter i Kaukasusregionen og delvis seminaret på Kornhaug Norsk fredssenter om "Kvinner i krig, Kvinner i fred" i januar 1998. Her var blant annet Zainnap Gasajeva fra Tsjetsjenia som ba om hjelp til arbeidet deres for krigsskadde barn. Zoia Grannes kommer sjøl fra regionen og kjenner språket og kulturen i området. Under krigen i Tsjetsjenia hadde hun mye kontakt med folk fra landet. Hun var aktiv i å få ut informasjon om grusomhetene krigshandlingene skapte og om grove brudd på menneskerettighetene og på avtaler om krigføring.

Zoia Grannes forteller til BA (9. november 1998) at det finnes altfor

mange foreldreløse barn i Tsjetsjenia. Det er barn som har sett alt for mye, og som har sett sine egne foreldre bli drept. Mange av dem sulter, de lider av sykdommer, og de leker fremdeles i områder der russerne har lagt ut landminer.

Eva Fidjestøl fra Bergensavdelingen er oppmerksom på at Kvinneligaen ikke er en humanitær organisasjon. Dette arbeidet ser de på som fredsarbeid som har mange sider.

- Vi gir fredskvinnene i Tsjetsjenia høve til å få komme ut med sin dokumenterte informasjon om brot på menneskerettene. Vi styrkjer dei i arbeidet deira med å byggje oppatt det sivile samfunnet etter ein grusom krig. Vi kan vere med på å gi dei modellar for ei demokratisk utvikling. Vi kan vere med på å gi dei modellar for ei demokratisk utvikling. Vi kan og vere med å få klart fram korleis stormaktene både i øst og vest er villige til å ofre eit lite land når alle partar har oljeinteresser og påvise korleis dei klarer å spreie desinformasjon og løgner. Men kanskje er det viktigaste av alt at vi kan vere med på å gi ein flokk krigsskada barn trua på at dei har ei framtid, skriver Eva Fidjestøl til fred & frihet.

Vil du vite mer om prosjektet, ta kontakt med IKFF, avd. Bergen, Postboks 337, 5001 Bergen.

Presentasjon av noen av barna

Jeg er Anzor Jusaev, født 10. september 1986. Jeg bor i Kirovgaten 75 i landsbyen Pervomajskoe. Jeg har to brødre og mamma. Under krigen drepte de pappa. Det var 4. februar 1995. Før krigen bodde vi i Kazakhstan, i byen Akmau. Krigen begynte da familien vår kom til fedrelandet. Russiske fly bombarderte oss. Jeg var veldig redd. Hus, dyr og høner brant. Huset vårt er delvis ødelagt. Vi satt i kjelleren i to måneder. Vi hadde ikke brød og vann. Nå har vi det veldig vanskelig, byen vår er helt ødelagt. På skolen finnes det ikke oppvarming, men vi går på skolen likevel. Jeg går i femte klasse.

Jeg, Salajev Zaurbek, er født i 1987 i byen Grozny. Jeg var veldig glad i byen min, men nå har jeg ingen by lenger. Jeg har ingen pappa heller - han ble henrettet av russerne. Gjennom vinduet så jeg en dag at det kom fly som begynte å bombe. Min mor prøvde å si at lyden kom fra TV, men jeg så ut og skjønnte at det var blitt krig på ordentlig.

Jeg, Aiz Akhmedovna Musaeva, ble født i byen Kupino i Novosibirsk fylke i Russland den 24. november 1988. Jeg bodde i landsbyen Orekhovo i Tsjetsjenia. Under krigen ble huset vårt ødelagt. Min far døde under krigen. Jeg bor nå sammen med mamma.

Vakha og Iman Magomadov er brødre og født i republikken Tsjetsjenia. Vakha ble født i 1990, Iman i 1995. Faren ble drept under krigshandlinger, og guttene bor nå sammen med moren. Moren kan ikke jobbe fordi Iman er syk. Han kan blant annet ikke snakke, han led under krigshandlingene i landsbyen Samasjki.

DET NYE DIPLOMATIET - DE FRIVILLIGE ORGANISASJONER

Rapport fra fredskonferansen i Haag

Den store fredskonferansen i Haag i dagene 12. - 15. mai avsluttet med å slå fast 10 fundamentale prinsipper for en rettferdig verdensorden. Haagappellens Cora Weiss sa at vi alle er overveldet over det sterke kravet om å få en verden uten krig. Vi har alle hørt skrikene fra Kosovo, Øst-Timor, Colombia, Sudan, Somalia, Kashmir og Tsjetsjenia.

Vi skal aksjonere og overlevere Haagappellen til våre regjeringer og lokalsamfunn. Vi vil fortelle Kofi Annan at FN ikke kan ignorere oss. FN trenger nemlig de sivile samfunn for å hindre krig. Hver eneste regjering må i sin politikk integrere det Nye Diplomati.

Det nye med denne konferansen er nemlig at det er de frivillige organisasjonene verden over som har tatt initiativet og ikke kommer til å slippe det. Politikerne har spilt fallitt. Det var meningen at FN skulle holde en internasjonal fredskonferanse i 1998, men regjeringene "ville ikke røre freden", som Cora Weiss sa, og fordi regjeringene ikke ville gjøre det, gjorde vi det. Vi kunne ikke la århundret ta slutt uten å gi freden en sjanse!! Haagappellen har vist de frivillige organisasjonenes styrke, de såkalte ikke-statlige organisasjoner eller Non-Governmental Organizations (NGO). Nå er det regjeringene som banker på våre dører, avsluttet Cora Weiss, de tvinges nå til å høre på andre synspunkter enn de tradisjonelle for å løse konflikter.

10 000 deltakere - en opplevelse

Det var en stor opplevelse å få delta på konferansen. Nesten 10 000 deltok fra hele verden, mer enn 100

Fire fra "ligaen" i Haag. Fra venstre: Eva Fidjestøl, Gerd Grønvold Saue, Rakel Lapin og Kari Engelsgaard

nasjonaliteter og over 400 debatter og arbeidsgrupper og andre aktiviteter fant sted. Det var utstillinger, sang og dansegrupper, blant annet en fantastisk sterk dansegruppe fra Sør-Afrika. Det var konserter, film, teaterforestillinger, ballett, kjente artister, herunder Judy Collins som var med under åpningen av konferansen. Her var også hilsener fra Nelson Mandela, Dalai Lama, Graca Machel og Jimmy Carter. Aung San Suu Kyi sendte oss en hilsen på video. Nobelpristakerne erkebiskop Desmond Tutu, Jody Williams, Jose Ramos Horta, Joseph Rotblat og Rigoberta Menchu var tilstede med sine hilsener. Jeg nevner disse navnene og like mange kjente navn, bl.a. svenske Maj Britt Theorin, president i det Internasjonale Fredsbyrået og medlem av Europaparlamentet og Kofi Annan som avsluttet konferansen fordi media i Norge, og også i resten av Skandinavia ikke har skrevet om denne viktige saken. Det ville vært mange godbiter å hente der som fint kan konkurrere med skilsmissetoff og annet likegyldig ut over Kosovokrigen. Vi må finne oss i at det vi i de frivillige organisasjonene driver med, ikke er noe for pressen. Bare hvis en eller annen skandale finner sted, skrives det.

Videre arbeid

Arbeidet videre skal følge opp de hundreder av program, initiativ, aksjoner og kampanjer som ble tatt opp på konferansen av mer enn 700 frivillige organisasjoner, lokale og internasjonale. Meningen er at det skal utvikles planer for gjennomføring av forslagene. Dette skal samles i en rapport og sendes ut til alle. De fire områdene som var Haagappellens visjon:

Avskaffe kjernevåpen, avskaffe våpenhandelen, styrke humanitær lov og rett og undersøke hva som er årsaken til konflikter, vil være utgangspunktet for arbeidet framover i det 21. århundre.

Vi har også de ti prinsippene for en rettferdig verdensorden, og et av disse er å etablere en tvungen fredsundervisning i skolene. Dette har vi hatt i Norge i flere år, særlig har skoler i Sandnes og Stavanger arbeidet mye med dette. Det må inn i mønsterplanen med større tyngde enn i dag.

Appellen til stortingspresident Kirsti Kolle Grøndahl

De norske deltakerne har allerede besluttet å møtes i studiegrupper for å diskutere appellens forskjellige tema. Det var omtrent 100 fra Norge som deltok, herunder 20 sivile tjenstepliktige hvor også noen deltok i fredsmarsjen som fulgte etter konferansen. Haagdeltakerne skal overrekke konferansens appell til Stortingspresidenten 15. juni 1999.

Kari Engelsgaard

"ET VÅPENKAPPLØP I VERDENSROMMET MÅ FORHINDRES"

Dette var tittelen på et seminar som WILPF var hovedarrangør for i FN-bygningen i Geneve i mars i år. Seminaret var en årlig markeringen av den internasjonale kvinnedagen som arrangeres om sentrale nedrustningspolitiske temaer.

Denne gangen var det den militære aktiviteten i verdensrommet som ble behandlet. Representanter fra flere sentrale land deltok på seminaret og bidro med forberedte innlegg og i diskusjonen som fulgte.

FNs nedrustningskonferanse (CD) i Geneve mottar hvert år en fredspolitisk uttalelse fra kvinneorganisasjonene ved WILPF. Dette blir lest opp på konferansen og kommentert fra flere av de nasjonale delegasjonene under møtet. Da sitter seminardeltakerne på galleriet og følger forhandlingene. I år var det Petrovsky som leste opp uttalelsen. Han er en sentral person i nedrustningsarbeidet i FN.

Seminardeltakerne har møter med eget lands CD-representanter og blir orientert om deres arbeid, og de blir orientert om WILPFs syn på sentrale nedrustningspolitiske spørsmål og andre saker som den nasjonale seksjonen arbeider med. Jeg fikk et møte med May-Elin Stener som representerte Norge på nedrustningskonferansen. Hun deltok også på seminaret. Den norske delegasjonen arbeider mest med oppfølgingen av konvensjonen om biologiske våpen, landminer og håndvåpen.

Programmet for seminaret var bredt lagt opp med flere engasjerte og inspirerende foredragsholdere. Det er mulig å bestille rapporten fra seminaret fra WILPF-kontoret i Geneve.

Professor Karl Grossman fra USA innledet seminaret med sitt foredrag om militariseringen av verdensrommet. Foredraget var bygget på dokumenter fra åpne amerikanske militære kilder og var en skremmende oversikt over gjøremål og planer i verdensrommet. Han viste senere på seminaret en video om Cassini-saken og har også publisert bøker og artikler om militariseringen av og eksperimenteringen i verdensrommet. Han har i årevis engasjert seg mot bruk av atomkraftverk til energi-forsyning og atomvåpenproduksjon.

Grossman påviste at amerikanske

militære myndigheter tar sikte på å ha militær kontroll over aktiviteten i verdensrommet for å få kontroll over jorda og derved beskytte USAs interesser og investeringer. Han bygget sitt foredrag blant annet på stoff som US Space Command's rapport "Vision for 2020". Han viser til General Joseph Ashy som er øverstkommanderende for "US Space Command" som blant annet sier i bladet "Aviation Week and Space Technology" " We will engage terrestrial targets in space, from space. It is politically sensitive, but it is going to happen. Some people do not want to hear this, and it sure is not in vogue, but absolutely - we are going to fight in space. We are going to fight from space, and we are going to fight into space. That is why the US has development programs in directed energy and hit-to-kill mechanisms."

Både den amerikanske krigsmaskinen, industrikompleksene, Pentagon og "Space Command" er oppsatt på å utvide sitt aktivitets- og interesseområde i rommet.

Grossman minnet om at NASAs prosjekt med å sende Cassini romfartøy (space probe) med plutonium som energikilde mot planeten Venus er et ledd i militariseringen av verdensrommet. Han påviser grunner til dette.

Prosjektet krever også at Cassini en tid etter oppskytingen sendes tilbake mot jorda igjen og i en bane rundt den for å oppnå høyere fart for å komme fram til Venus (Cassini Earth Flyby). Det er en stor risiko for at Cassini kan feile og komme inn i jordas atmosfære, og at plutonium derved blir spredt over store deler av jorda. Cassini skal svinge rundt jorda 18. August 1999. Det kreves nå fra flere at Cassini prosjektet skal avbrytes, og at Cassini sendes bort fra jorda før den returnerer. 24. Juni 1999 er en viktig dato for å kunne oppnå dette.

Ambassadør Palihakkara fra Sri Lanka som også er Nedrustningskonferansens "Special Coordinator on the prevention of an arms race in

outer space", snakket om FN og nedrustningskonferansens arbeid for å forhindre et våpenkappløp i verdensrommet.

Mr. Wang Xiaoyu fra den kinesiske representasjonen takket WILPF for seminaret. Han sa blant annet at et visst land hevder at det ikke er noe våpenkappløp i rommet, og at det ikke er behov for å diskutere dette. Samme land har over mange år satsset på kontroll i rommet. I den senere tid har denne satsingen økt betydelig, hevdet han.

Det var flere representanter fra folk som organiserer seg mot opprustningen av verdensrommet på seminaret. Disse orienterte om arbeidet sitt og om de problemene menneskeheten står overfor hvis ikke folk engasjerer seg for å forhindre våpenkappløpet i verdensrommet. Det er et enormt behov for opplysningsarbeid. Det er også sterke interesser som ikke ønsker en slik folkeopplysning og debatt.

Regina Hagen fra Tyskland representerer "The Global Network Against Weapons and Nuclear Power in Space". Dette nettverket mot våpen og atomreaktorer i rommet ble dannet for to år siden etter en konferanse om romspørsmål. Donna Johnson og Bill Sulzman representerte "The Citizens for Peace in Space Initiative, Colorado Springs, USA." Helen John, fra Storbritannia representerte "Women from Men with Hill"

Konklusjonen på seminaret var at det er på høy tid å protestere mot militariseringen av verdensrommet. Det globale nettverket krever blant annet at romteknologien skal brukes til sosiale og miljøbehov på jorda og ikke til militære formål. Bruk av atomreaktorer i verdensrommet må forbys. Det er viktigere å løse problemer på planeten Jorda i stedet for å skape forstyrrelser og konflikter i rommet. Romvåpen og rombaserte militære installasjoner må forbys ved bruk av nasjonalt og internasjonalt lovverk.

Edel Havin Beukes

IKFFs LANDSMØTE 1999

Landsmøtet 24. og 25. april ble holdt i Oslo. Dette var nøyaktig en måned etter at NATO startet bombeangrepene mot Jugoslavia, og stemningen på møtet ble sterkt preget av det. Vi brukte mye tid til samtale om situasjonen, og til å lage den eneste uttalelsen fra årets landsmøte,

"Stopp krigen!". Den er gjengitt annet sted i bladet.

Landsmøtet åpnet med å minnes vårt æresmedlem Audhild Scheie Bye, som døde i juli 1998, 101 år gammel.

Dessverre var det få medlemmer som deltok i årets landsmøte, og fra avdelinger utenfor Oslo/omland kom bare Eva Fidjestøl fra Bergen. Men selv om vi som var sammen denne april-helgen savnet dere andre, fikk vi gjort en god del arbeid og tid til samtale om den alvorlige situasjonen akkurat nå. Lørdag kveld fornyet vi gammelt vennskap rundt Kerstin Bugges romslige langbord, inspirert av hennes kokekunst og av den første virkelige vårkvelden.

Årsmelding 1998-99

- Et aktivt år er over

Landsstyrets årsmelding dekker 7 tettskrevne sider og mange enkelt-punkter, og kan ikke gjengis her. Med fare for å utelate viktige saker, er det naturlig å fremheve de tingene som har krevd mest arbeid fra landsstyrets side. Flere av dem er tidligere omtalt i fred og frihet. Det er også naturlig å ta med viktige punkter fra avdelingenes årsmeldinger.

Seminar-rekken i oktober 98 med den verdenskjente forskeren Rosalie Bertell om virkningene av ioniserende stråling. Her ble det lagt fram og dokumentert skremmende fakta om helsevirkninger blant annet av den nye våpenutviklingen og av kjerne-kraft som få har villet akseptere til nå. Ett resultat av seminarene er at vi er kommet i dialog med Statens Helse-tilsyn for å få dette tatt opp i Verdens helseorganisasjon.

Aktivt engasjement foran 8. mars i Oslo for å få protest mot krig med som hovedparole. Det lyktes over all forventning: parolen ble båret først i 8. mars-toget i Oslo, og Berit Ås holdt internasjonal appell på Youngs-torget.

Utrednings- og lobbyarbeid for å få militær bruk av økonomiske og

Tjøtta Hareide og Ellen Elster demonstrerer mot bombingene av Kosovo. Foto: EBH

økologiske ressurser på FNs dagsorden for "bærekraftig forbruk og produksjon". Dette arbeidet har foregått innen rammen av ForUMs arbeidsgruppe for fred, miljø og utvikling og ble i april lagt fram på FNs kommisjon for bærekraftig utvikling.

Fjernadopsjon av krigsskadete barn i Tsjetsjenia. Dette prosjektet drives av Bergen avdeling på vegne av IKFF, med støtte fra andre kilder. Bergen har også vært dyktige til å få oppmerksomhet om IKFF i media.

Fortsatt motstand mot militariseringen av Nord-Norge med Troms avdeling som hovedaktør.

Ansvar for organisering av et OSSE-seminar under WILPFs kongress i Baltimore i juli. Deltaking i nordiske og europeiske IKFF/WILPF-møter, blant annet om OSSE-spørsmål.

Deltaking i WILPFs arbeidsgruppe om globalisering og oversettelse og spredning av gruppas rapport til studiebruk. Liss Schanke holdt en av hovedinnledningene om emnet under WILPFs kongress i Baltimore.

Brev til biskop Rosemarie Køhn om at Siri Sunde måtte gjeninnsettes i sin prestestilling med henvisning til menneskerettserklæringen og norsk lovverk.

Protester mot norsk støtte til NATOs politikk overfor Jugoslavia spesielt og mot den nye strategien generelt.

På "hjemmefronten": flytting til nytt kontor i Oslo sentrum. Dette har gitt langt bedre arbeidsmuligheter, og medlemmene kan forhåpentlig også ha glede av det.

Landsstyrets og avdelingenes fullstendige årsmeldinger finnes på IKFFs kontor. Interesserte kan få dem tilsendt.

Regnskapet for 1998 viser en "omsetning" på 236.682 kroner. Dette er høyere enn for 1997, men skyldes i alt vesentlig en øremerket bevilgning spesielt for Bertell-seminaret. Driften er gått med underskudd, dels på grunn av høyere kontorleie, dels fordi enkelte kontingenter ble innbetalt etter årsskiftet. Vår internasjonale kontingent til Geneve er blitt dyrere på grunn av valutaforhold. Vi arvet 20.000 kroner fra Audhild Scheie Bye og fikk dessuten gaver fra enkeltmedlemmer på til sammen omkring 15.000 kroner.

Dette var det siste regnskapet kasserer Ingeborg Haugen og revisor Aase Mitchell hadde ansvaret for. De ble begge varmt takket for sin innsats.

Arbeidsprogram 1999-2000

- Stor aktivitet i tiden

fremover

Mange av sakene som ble nevnt under årsmeldingen, skal følges opp og arbeides videre med i året som kommer. Blant annet ble Rosalie Bertell seminaret tatt opp på video og med det som utgangspunkt, skal det utvikles et opplæringsprogram.

Viktigere enn noen gang er arbeidet med å videreutvikle fora for freds- og konfliktløsning. I mange år har WILPF/IKFF arbeidet med kampanjer for å demokratisere FNs Sikkerhetsråd. Nå synes det også viktig å arbeide for at FN blir gjenopp-

rettet som garantist for sikkerhet og fred i konfliktsituasjoner.

Det er også viktig å fortsette arbeidet for å styrke OSSE, og at det blir den sentrale sikkerhetspolitiske organisasjonen i vår del av verden. Da OSSE-styrkene ble trukket ut av Kosovo, så vi hvilke muligheter organisasjonen kunne spille som sikkerhetspolitisk stabilisator i området, om bare den hadde blitt gitt muligheten. I samarbeid med NGOere er det et potensiale i arbeidet for forsoning, konfliktløsning og demokratibygging som i dag ikke er engang prøvd ut.

NATO har nylig vedtatt ny sikkerhetspolitisk strategi som blant annet innebærer utvidelse av NATO og "out of area"-inngripen. Det siste har vi sett eksempel på i Kosovo. IKFFs oppgave er å få til en kampanje for å motvirke denne utviklingen.

Fredskultur, menneskerettigheter og fredsundervisning er fortsatt aktuelle temaer som vil prege arbeidet til kvinneligaen.

Arbeidsprogrammet i sin helhet vil foreligge på kontoret.

Landsstyret fortsetter

Denne gangen ble det gjenvalg over hele linjen for landsstyret.

Ledergruppe: Kari Løchen, Kari Engelsgaard, Mari Holmboe Ruge.

Styremedlemmer: Ellen Elster, Sidsel Andersen, Eva Fidjestøl, Berit Ås.

Varamedlemmer: Ingeborg Skjek Bræk, Tippa Hareide, Marie Larsson, Berit Oldeide, Hermien Stoop Prestbakmo, Turid Steen.

Edel Havin Beukes og Kari Løchen fortsetter som medlem og varamedlem av WILPFs internasjonale styre.

Ny kasserer: Eli Hindenes.

MHR

KVINNER - KRISE - KRIG

Anita Christensen fra Norsk utenrikspolitisk institutt og Anita Helleland fra Institutt for fredsforskning, begge forskere i prosjektet "Kvinner, krise og krig". Foto: EBH.

Den åpne delen av møtet tok opp et tema som var blitt nesten skremmende aktuelt, men på en annen måte enn mange hadde tenkt seg:

"Kvinner i internasjonale fredsoperasjoner". Innledere var Anita Christensen fra Norsk utenrikspolitisk institutt og Anita Helleland fra Institutt for fredsforskning, begge forskere i et prosjekt om "Kvinner, krise og krig". Prosjektet skal blant annet beskrive ulike aspekter ved kvinnelig deltakelse i operasjoner som i hovedsak er militære, men med sivile innslag fra politiet, Flyktningerådet m.v. Konklusjonene skal brukes av blant annet Utenriksdepartementet i den videre planleggingen av slike operasjoner.

Innlederne har begge personlig erfaring fra deltakelse i fredsoperasjoner av denne typen - den ene er også offisersutdannet. Det "klassiske" konfliktbildet med krig mellom militære fra to ulike stater eller allianser erstattes nå mer og mer av en situasjon med mange ulike aktører innen ett lands grenser, der det kan være vanskelig å identifisere parter og hvem som er angriper og offer. Intervensjon fra det internasjonale samfunnet må forholde seg til dette og forutsetter deltakelse fra både militært, politimessig og humanitært personell. Dette åpner for større deltakelse av kvinner, særlig i sivile pro-

fesjonelle funksjoner innen den militære rammen.

I et engasjert foredrag beskrev innlederne ulike sider ved kvinners deltakelse i slike operasjoner. De la vekt på likestillingsaspektet, at kvinner skal ha samme valgfrihet til å gå inn i militær virksomhet som menn, at blandete grupper gir bedre miljø blant menneskene, og at det er gunstig overfor lokalbefolkningen med kvinner som deltakere.

I debatten ble innlederne selvsagt konfrontert med IKFFs motstand mot kvinner som del av det militære. De kjente seg ikke igjen i den diskusjonen, og mente for sin del at den representerer et tilbaketrukket stadium. For innlederne er den militære sektor en del av samfunnslivet på linje med alle andre, et område der kvinner bør delta for fullt hvis de ønsker det.

Det ble et møte mellom ulike generasjoner, ulike kulturer og prinsipper, og begge "parter" fikk nok noe å tenke på. Et sammendrag av rapporten skal foreligge i løpet av sommeren, og kan eventuelt få en nærmere omtale i et senere nummer av bladet.

Mari Holmboe Ruge

VIKTIGE SEIRE FOR MILITÆRNEKTERE

Av Rune Hauger

Tillitsvalgt for sivile vernepliktige i Asker, Bærum og Oslo vest.

Det var med stolthet og glede vi landets sivilarbeidere mottok meldingen om at vår stilling sidestilles med de militæres; 14. desember 1998 vedtok Stortinget å endre tittelen fra "sivil tjenesteplikt" til "sivil verneplikt". Samtidig ble det vedtatt at politiavhøret av militærnekte skal avskaffes til fordel for et egenmeldingssystem.

Lov av 19. mars 1965 om fritaking av militærtjeneste av overbevisningsgrunner §1 Vilkår for fritaking: "Er det grunn til å gå ut fra at en vernepliktig ikke kan gjøre militærtjeneste av noen art uten å komme i konflikt med sin alvorlige overbevisning, herunder at han der ved tvinges til å bryte verdier som for han er av fundamental betydning og som er knyttet til bruk av massesødleggelsesvåpen (...) fritas han for slik tjeneste av vedkommende departement (...)"

Aure på vår side

Statushevingen kom som følge av et initiativ fra vår tidligere hovedtillitsmann, Thorbjørn Urfjell, som i fjor vår kontaktet justisminister Aud Inger Aure og påpekte urettferdigheten i den gjeldende ordningen. Justisministerens positive svar skapte imidlertid debatt. "Sivilarbeiderene raner til seg et begrep fra mennesker som forsvarer landet sitt med våpen i hånd", skrev bladet "Kvinnens Frivillige Beredskap". VG gikk ut i sin leder 13.10.98 med påstand om at "Militærnekting har vært, er, og forblir mindreverdig i forhold til tjeneste i Forsvaret. Slik må det være". Aftenposten fulgte opp neste dag og hevdet at Aure ved å sidestille begrepene undergraver verneplikten.

Hvorfor "sivil verneplikt"?

Justisministeren skrev i sitt svar til Urfjell at Stortinget har vedtatt at siviltjenesten er en del av den alminnelige verneplikten, og sendte samtidig ut melding til landets lensmenn og politi om begrepsendringen. For oss sivilarbeidere betyr vår nye tittel at Forsvaret ikke lenger har monopol på vernebegrepet - dermed er en meningsfylt tjeneste nærmere innen rekkevidde enn tidligere. Vi ønsker å være en ressurs for samfunnet gjennom en verdiskapende verneplikt, hvor vi gir vernebegrepet et videre innhold. I vårt samfunn kan det være snakk om vern av etiske verdier gjennom volds- og konfliktførebyggende arbeid for eksempel i skoler, og ikke minst vern av miljøet, både innen opplysning og som ekstra krefter ved forurensing og miljøkatastrofer. Statushevingen vil kanskje også føre til at flere søker sivil verneplikt. Mange unge har ikke tenkt gjennom hva det å utføre militærtjeneste innebærer, som tillitsvalgt har jeg selv kommet i kontakt med gutter som valgte å nekte først da blinkene deres på rekruttskolen ble byttet ut med menneskefigurer.

Militærnekting avkriminalisert

Ved at vår tjeneste er offisielt sidestilt med den militære, håper vi at flere vil tenke seg om tidligere. 1998 var et rekordår, med over 3000 søknader for første gang, en økning på 25% i forhold til -97, og hittil i år er økningen på 35%. Avskaffelsen av politiavhøret vil trolig bidra til en ytterligere økning av dette tallet.

Det er lett å tenke seg at en atterføring som aldri før har vært i kontakt med ordensmakten vil føle seg

kriminalisert ved å bli kalt inn til politiavhør, på tross av at det å nekte militæret på grunnlag av overbevisning er fullt lovlig. Imidlertid vil lovendringen ikke tre i kraft før nye rutiner som det nye egenmeldingsskjemaet er utarbeidet, tidligst ved årtusenskiftet.

Forsvarsvennene frykter at vernepliktige nå skal nekte uten å forstå alvoret i det de gjør. Jeg undres da: hva med alvoret i det å bli soldat - og å binde seg til å ta liv på kommando? Kanskje de som velger militær verneplikt burde innkalles til avhør?

Aktive sivile vernepliktige

Sivile Vernepliktiges Tillitsmannsutvalg (SVTU) består av tillitsvalgte fra landets 16 distrikter, og forsøker å holde en høy profil. 3.-6. februar er vi representert på messa "Jobb og Utdanning" på Sjølyst, med forventet besøkstall på 40.000. Vi har tatt på oss 1999-vertskapet for det nordiske militærnekternetverket NordiCO (Nordic Conscientious Objectors), og sender en delegasjon på ca 20 mann til fredskonferansen i Haag i mai. Oslo-tillitsmennene arbeider med å støtte tyrkiske militærnekte, og SVTU's Internasjonale Utvalg jobber med å skaffe kontakter for å støtte samvittighetsnekte i andre land der menneskerettighetene står svakt.

Selv om motstanden mot å gi oss en meningsfylt tjeneste i enkelte kretser er stor, lover vi å gjøre vårt for å vise at vi er en ressurs - og krever å bli behandlet som en!

VISSTE DU AT

i begynnelsen
av dette hundreåret
var 5% av krigsofrene sivile.
Nær overgangen
til et nytt århundre
er over 90% av krigsofrene sivile.
Halvparten av disse er barn.

FN-rapporten om barn og krig, "Impact of Armed Conflict on Children" 1996

Kvinnelige små- produsenter i Sør

Store deler av produksjonsvirksomheten i fattige utviklingsland er småproduksjon, ikke minst tekstil og konfeksjonsindustri hvor kvinner er hovedaktører. Hovedproblemet for disse produsentene er å finne markeder for produktene, samt å oppnå en pris som gir et økonomisk grunnlag for økt livskvalitet. Produsentene sitter ofte igjen med lite for sin innsats, og hovedinntjeningen faller på mellomleddene, ofte lokalisert i vesten. Gjennom å markedsføre sine produkter på internett kan mellomledd kuttes ned og større deler av avansen blir igjen hos produsenten.

KrFK og FOKUS planlegger nå mulighetene for et samarbeidsprosjekt i forhold til småprodusenter i Sør. Hvordan kan den enkelte produsent få mer inntjening for sine varer? Kan informasjonsteknologien gi småprodusentene i Sør adgang til nye markeder? Hva kan vi lære av de tiltakene som allerede er satt i gang? Dette er problemstillinger de arbeider med.

Fokus Nytt nr. 5/99

Sidsels

Plukk

For litt over 50 år siden (april 1949) leser vi i "fred og frihet":

"UNESCO"

Vi har fått den gledelige meddelelse at IKFF (WILPF) den 19. februar 1949 har fått konsultativ status ved UNESCO". En merkepel kan man si.

IKFFs landsmøte for 50 år siden ble avholdt i Bergen 22. - 24. april, og vi kan lese at det var i alt 43 delegater fra 12 avdelinger + 3 gjester tilstede. Man gjør seg sine tanker. Hva kan vi gjøre i dag for å komme opp på et slikt nivå.? Det ble selvfølgelig fremmet en del forslag og sendt ut en hel del resolusjoner.

Vi fester oss ved resolusjon nr VI. Den gjelder tvungen militærtjeneste for kvinner og lyder slik: " Norsk gruppe av IKFF støtter den finske gruppes resolusjon om tvungen militærtjeneste for kvinner og ønsker å understreke: IKFF må ta et klart standpunkt til sin stilling til dette spørsmål så snart som mulig, da , etter det vi vet, flere regjeringer allerede planlegger å forberede militærtjeneste for kvinner.

Den finske gruppes resolusjon har følgende ordlyd: "I forbindelse med den forserte opprusting som har pågått i verden i løpet av de siste årene, har det allerede i flere land, som f.eks i Norge, Finland og USA, vært planlagt innføring av kvinnelig militærtjeneste i en eller annen form. (KFR. Circular Letter nr 12., desember 1948, s.9)

For å avverge denne fare som truer kvinnene i flere og flere land, vender den finske gruppes landsstyre seg til kongressen i København, august 1949, med følgende forslag om : "å diskutere muligheten av internasjonale forholdsregler og å foreta hensiktsmessige skritt for å understøtte den kamp som de respektive nasjonale

grupper fører mot militariseringen av kvinnene"

Før nevnte kongress i København sendte våre avdelinger rundt i landet forhåndsmøter til avisene, også gjennom NTB. Høyres pressekontor tok dette unådig opp og sendte i den anledning et oppsett til høyreavisene hvor det blant annet heter: En organisasjon med det misvisende navn "Kvinneligaen for fred og frihet", som er travelt beskjeftiget over hele verden, har gjennom sin norske formann og den internasjonale kasserer (!) kunngjort at det skulle holdes store stævner og internasjonale møter både i Sverige og Danmark.

På samme måte som utvilsomt mange velmenende kvinner også i vårt land har meldt seg inn i denne organisasjon fordi de derigjennom trodde å støtte arbeidet for det vi alle ønsker: fred, på samme måte har allerede organisasjonens møter vært publisert i pressen på en slik måte at leserne må oppfatte organisasjonens virksomhet som noe som enhver kan gi sin tilslutning. Det skulle da - for å rydde bort alle slike misforståelser - om at denne kvinneliga har avgitt en protest mot Atlanterhavspakten, mens den har holdt seg temmelig taus overfor maktmisbruk bak "jernetppet"

Ja, dette var en salve som fikk vår daværende landsleder, Ingeborg Lyche, til å skrive et lengre og godt begrunnet svar. Pressekontoret respons lød slik: "Vedlagt tillater vi oss å returnere Deres manuskript "Fred og Frihet", idet vi ikke finner å kunne stille vårt kontor til disposisjon for angrep på Atlanterhavspakten.

Ærbødigst
HØYRES PRESSEKONTOR
Nyhetsredaksjonen
Walter Wilson

GAVE TIL FRED OG FRIHET

Som nevnt i forrige nummer av fred & frihet hadde vi pr. 25. januar i år mottatt 13 000 kroner.

Dessverre var et navn falt ut av giverlisten: Rakel Lapin.

Etter overnevnte dato har vi ytterlig mottatt 1 250 kroner.

De glade givere er Margit Furholdt Eikenes - Anne Grieg - Liss Schanke.

Tusen takk alle sammen!

Vi vil fortsette med en ny kampanje til høsten.

●●●● Nytt fra avdelingene

Avdelingenes årsrapporter

Gjennom året skulle en tro at det ikke skjedde så mye i avdelingene. årsmeldingene som sendes til landsmøtet, viser stor aktivitet rundt i landet. Ikke glem å sende melding til fred & frihet når det noe skjer lokalt!

Troms

Hermien Stoop Prestbakmo står på fortsatt mot militærvirksomheten i dette fylket, blant annet ved å skrive innlegg i lokalavisa. Hun lar seg stadig opprøre av det militære distriktspolitiske komplekset som har de lokale politikerne i sin hule hånd.

Hun er også IKFFs kontakt til Lima-prosjektet. Selve prosjektstøtten er avsluttet, men NORAD har bevilget midler til evaluering. Fire gutter og fire jenter som har gått på førskolen skal følges i et skoleår på barneskolen. En skal se på skoleprestasjoner, valg av venner, holdninger og påvirkning i familien.

Grimstad

Margit Furhold Eikenes står på trass i høy alder og reduksjon i antallet aktive medlemmer. Bladet *fred & frihet* tar hun med seg og legger dem ut på offentlige kontorer.

Stavanger

Avdelingen holder medlemsmøter hver måned og deltar i offentlige debatter. Blant annet har medlemmer deltatt på møter og seminarer i regi av Amnesty, FN-sambandet og Sandnes IKFF. Sammen med Sandnes har de arrangert det årlige loppemarkedet, som gir inntekter, men som krever mye arbeid.

Sandnes

Sammen med Stavanger hadde avdelingen ansvaret for landsmøtet i april 1998. Et stort og vellykket arrangement. Avdelingen har holdt både offentlige møter og medlemsmøter. Blant annet var Rakel Lapin med på protestdemonstrasjoner under den store våpenmessa i Paris i fjor sommer. Både Rakel og Johanne Skog Gripsrud er synlige i det lokale mediebildet og aktive i den offentlige debatten.

Bergen

Hovedprosjektet for Bergen IKFF er "Fjernadopsjon av 100 tsjetsjenske krigsskade barn", som avdelingen driver også på vegne av IKFFs landsstyre. Zoia Grannes har vært aktiv med informasjon om situasjonen i Tsjetsjenia både i medier og på møter. (Se annet sted i bladet.)

Avdelingen har også vært aktiv i protester mot bombingene av Irak. De har fått flere nye medlemmer og har arrangert temakveld med filmer laget av kvinner om ulike krigssituasjoner, som for eksempel Bosnia og Eritrea.

Eva Fidjestøl har deltatt aktivt i "Barn av Tsjernobyl" og en rekke andre aktiviteter rettet mot konsekvensene etter Tsjernobyl-ulykken.

Oslo og omland

Avdelingen har holdt tre medlemsmøter med innledninger om blant annet pionerer i fredsbevegelsen som Johanne Reutz Gjermoe. På et møte innledet sosiologen Else Skjønberg om sin bok "Kvinnenes fredsbevegelse på 80-tallet". Avdelingen har også begynt en studiegruppe om globalisering, basert på WILPFs arbeidsnotat.

NYTTIG LESESTOFF FRA IKFF

- * Johanne Reutz Gjermoe: For likeverd og fred.
- * Birgit Broch Utne: Opplæring til fred. Et feministisk perspektiv
- * IKFF-Rogaland 40 år. Redaktør Johanne Skog Gripsrud
- * ForUMs fredgruppes studiebok fra 1995 om fred, miljø og utvikling v/ Svein Hjetland og Mari Holmboe Ruge som redaktører

Pris: 30 kroner pr. stykk pluss porto.

MATERIELL FRA IKFF

Vi har til salgs fine T-trøyer i rødt, gult, grønt, marine og svart. De har den vakre Picasso-tegningen av "Kvinnen med fuglen" i hvitt. Prisen er kr 80.- pr. stk. Avdelinger som vil kjøpe flere for videresalg, får dem for kr 60.- pr. stk. for å kunne få fortjeneste på dem.

Dessuten har vi fremdeles noen igjen av våre vakre blå skjerf med hvite og gule liljer. Prisen er nedsatt til kr 50.- pr. stk.

Vil du ha ekstra nummer av bladet Fred og Frihet, koster dette kr 10,- pr. stk. Vi kan tilby flere årganger.

De som vil ha våre vervingsbrosjyrer får disse mot å betale porto.

PORTO KOMMER I TILLEGG TIL DE OPPGITTE PRISER

IKFFs kontor er betjent mandag og torsdag kl 0900 - 1200, men det kan nok hende du treffer noen utenom den tiden også på telefon 22982622 eller fax 22203780 eller e-post ikff@online.no

●●●● Nytt fra WILPF

- Redigert av Edel Havin Beukes -

BRUNA NOTA BESØKER LIMPAL SEKSJONENE I LATIN AMERIKA

WILPFs president Bruna Nota besøkte i februar 1999 seksjonene i Venezuela, Argentina, Peru, Colombia, Bolivia og Costa Rica. Hun snakker flytende spansk. Dette bidro til at hun fikk orientert seg grundig om situasjonen i landene og om seksjonenes arbeidsområder. Hun traff mange engasjerte medlemmer.

IKFF/FOKUS prosjektet i Lima, Peru, fikk hun også besøkt.

Hun har skrevet en artikkel om reisen i International Peace Update nr. 2, april 1999.

SEMINAR OG IEC-MØTE I COSTA RICA

WILPF-seksjonen i Costa Rica arrangerer i sommer det årlige internasjonale styremøtet (IEC-møtet), og Bruna Nota forventer stor deltagelse fra medlemmer i regionen.

Først skal det være et seminar om "Kvinnearbeidere, globaliseringen og menneskerettighetene" fra 29. - 31. juli. IKFF har søkt om og fått innvilget kr. 35 000,- kroner fra Birgit Wiigs minnefond som støtte til deltagere fra "Sør" til dette seminaret.

IEC-møtet vil foregå fra 1. - 7. August. Det blir sannsynligvis bare det norske IEC-medlemmet, Edel Havin Beukes, som kommer til å reise dit. Neste nummer av fred og frihet vil inneholde stoff om begge arrangementene.

WILPF skal ansette ny generalsekretær etter tyske Barbara Lochbihler. Intervjuene med de aktuelle kandidatene skal foregå i juni slik at etterfølgeren kan presenteres på IEC -møtet.

BRUNA NOTA BESØKER WILPF-SEKSJONENE I FRANKRIKE, ITALIA OG ALBANIA

Også her stiller vår president Bruna Nota sterkt når det gjelder å kommunisere med folk. Hennes morsmål er italiensk, og hun snakker også fransk. En beskrivelse av reisen i Albania som foregikk rett før NATO-bombingen startet, står et annet sted i dette nummeret av fred og frihet.

KRIGEN I IRAK OG I JUGOSLAVIA

En gruppe med kanadiske WILPF'ere har besøkt Irak og advarer mot at Jugoslavia kan få samme fremtid som Irak hvis den pågående bombingene og sanksjonene fortsetter.

Gruppen besøkte Bagdad og Basra og så de enorme ødeleggelsene og den knugende fattigdommen som er blitt resultatet av 8 års krig. De var overveldet av inntrykkene fra en meningsløs krig. Det er befolkningen og først og fremst barna som betaler for denne feilslåtte politikken med sine liv, sier Linda Morgan som er leder for WILPF-avdelingen i British Columbia.

Kanadierne besøkte hospitaler,

skoler og steder som var bombet. De så hvordan infrastrukturen var ødelagt og samfunnet var i ferd med å gå i oppløsning. De møtte representanter fra regjeringen og fra NGO'ere som var aktive i Irak.

Gruppen er samstemmige om at når det gjelder kombinasjonen av krig og sanksjoner så fører dette til folkemord i Irak. 5000-6000 barn dør hver måned. Gruppen krever en øyeblikkelig slutt på krigen og av de økonomiske sanksjonene mot Irak.

Hvis ikke krigen og bombingene av Jugoslavia stopper, og øyeblikkelige tiltak gjennomføres for å reparere den sivile infrastrukturen og lette sanksjonene mot vanlige varer for sivilbefolkningen heves, tror de at befolkningen i Jugoslavia vil kunne få den samme tragiske fremtiden som befolkningen i Irak.

*Informasjonen er hentet fra
International Peace Update
nr. 2, 1999*

Fra FN

Materialet er hentet fra "Brennpunkt FN", utgitt av FN-Sambandet i Norge.

Fra visjon til realitet i år 2000

Hva slags FN ønsker medlemsstatene seg, 55 år etter at verdensorganisasjonen ble opprettet og i en samtid som viser en verden radikalt forskjellig enn bare for ti år siden? Dette er ett av nøkkelspørsmålene FNs Generalforsamling må svare på når de møtes for 55. gang i september år 2000.

I forkant av den historiske sesjonen, vil representanter fra regjeringer, det sivile samfunn og ikke-statlige organisasjoner samles for å diskutere hvordan FN best kan nå sine mål i det kommende årtusen. Diskusjonen skal fokusere på sentrale sider av FNs arbeid, som innsatsen for fred og sikkerhet, økonomiske og sosiale anliggender, utviklingssamarbeid, humanitær nødhjelp og menneskerettigheter.

Hjelpeløs overfor større og verre kriser

Det internasjonale samfunnet blir mer og mer hjelpeløst og frustrert over alle krisene i verden, i følge en ny FN-studie, utarbeidet av FN-universitetet i Finland og Universitetet i Oxford. Den er en del av et toårig tverrfaglig prosjekt om "Bølgen av kriser i det siste tiåret".

"Denne uroen går gjennom de ulike aktørgruppene, de forskjellige delene av FN - politiske, fredsbevarende, humanitære og de som har med utvikling å gjøre - såvel som blant ikke-statlige organisasjoner og givere," heter det i studien. Hoved-årsaken til krisene er skjev fordeling av økonomi og politisk og sosial makt mellom ulike grupper i samfunnet. Dessuten er det en kamp om ressurser, for eksempel mineraler, slik en ser det i Sierra Leone og Kongo.

Eksempelvis nevner studien at den humanitære bistanden økte mellom 1989 og 1995 fra over 6,5 til vel 55 milliarder kroner. Denne veksten gjenspeiler delvis at kortsiktige, krisepregede behov går foran langsiktige utviklingsprogram. Antallet kriser har økt enormt, fra gjennomsnittlig 20-25 til 65-70 i året. Samtidig økte tallet på mennesker som ble rammet.

Anglo-amerikansk allianse endrer FNs rolle

Den stille utviklingen av en anglo-amerikansk allianse er i ferd med å endre internasjonal politikk. FNs mangel på gjennomslagskraft er det beste eksemplet på alliansens suksess.

NATOs straffereaksjon mot Jugoslavia viser hvor stor innflytelse regjeringene i USA og Storbritannia har til å iverksette krigshandlinger - med eller uten FNs samtykke.

- Aksjonen er lovlig, sa den britiske ambassadøren Jeremy Greenstock til FNs sikkerhetsråd etter at NATOs bombing over Jugoslavia var begynt. - Den kan forsvares som et ekstraordinært tiltak for å hindre en overvelden humanitær katastrofe. Under de rådende forhold i Kosovo syntes faren for en slik katastrofe å være overhengende.

Allikevel er selv "overhengende fare" for katastrofe ikke nok til å berettige et NATO-angrep, i følge FN-pakten. Rett før angrepene startet 23. mars uttalte FNs generalsekretær Kofi Annan at FNs sikkerhetsråd er det ledende beslutningsorgan når det gjelder internasjonal sikkerhet og fred. Mindre enn 24 timer seinere måtte han vedgå at kontaktgruppen for Kosovo hadde overtatt rollen til sikkerhetsrådet. Kontaktgruppens ledende rolle med utenriksministrene fra USA og Storbritannia i spissen, viste at kritikerne av NATO-angrepet kan gjøre lite.

Kosovo operasjonen er ikke den eneste av seinere tilfeller der USA og Storbritannia hevder å ha fullmakt til å bruke militær makt uten nødvendig fullmakt fra sikkerhetsrådet. Flyangrepene mot Irak i desember i fjor kom uten at sikkerhetsrådet ble informert. Siden har bombingene av Irak foregått jevnlig, men uten for mye publisitet.

USA og Storbritannias dominans skyldes delvis at de begge har vetorett i sikkerhetsrådet. I tillegg dominerer USA i verdensøkonomien og i militære spørsmål. I FN har dette fått konsekvenser blant annet i blokkering av forsøket på å etablere Den internasjonale domstolen (ICC). USA var skeptisk til enhver domstol med rett til å anklage militære tjenestemenn for krigsforbrytelser uten å gå gjennom sikkerhetsrådet hvor de sitter med vetorett. EU og andre ville på sin side ha en uavhengig domstol som kunne handle uten fullmakt fra rådet.

SIVIL ULYDIGHET I SKOTLAND

Aksjonen "Trident Ploughshares 2000" gikk av stabelen i Skotland i august 1998.

Omkring 400 personer som representerte freds- og miljøbevegelsen og kirkelige organisasjoner fra 12 land deltok. Aktivistene krevde at det britiske Trident atomvåpensystemet skulle være nedlagt seinest i år 2000. Det ville være i overensstemmelse med forpliktelsene som ligger i Nürnberg-prinsippene fra 1946. Med mindre det blir tatt skritt for å revidere britisk og NATOs illegale atomvåpenpolitikk, vil det være nøvendig å bryte loven for å få kravet oppfylt for å få en atomvåpenfri verden.

"Ploughshare"- eller plogjernbevegelsen har eksistert i flere tiår og ble startet i USA. Målsettingen er som bi-belens ord sier, at en skal vende våpen om til plogjern. Sivil ulydighet gjennom alle årene har vært aksjonsformen hvor en har brutt seg inn på områder hvor atomvåpnene blir produsert og symbolsk prøver å destruere dem. På den måten billedliggjør en ordene som en del av aksjonen.

Hittil er 107 aktivister blitt arrestert under aksjonen i Skotland, deriblant tre svensker, to kvinner og en mann fra gruppa "Brød ikke bomber". De klarte å svømme inn på Barrow-basen, hvor den fjerde Trident-ubåten blir bygget. Inne på området lagde de brød for å vise hva de 1,5 millioner pund, som Triden koster årlig, burde brukes til. De klarte også å gjøre skade på en av maskinene. Kort tid etter ble de fengslet. Omkring et halvt år seinere ble de løslatt, mens rettsak avventes.

Aktivistene retter oppmerksomheten på at den Internasjonale domstolen i Haag avga en rådgivende dom i 1996 med henvisning til den internasjonale avtalen som Haag-konvensjonen, Geneve-konvensjonen og konvensjonen om folkemord hvor trusler med eller bruk av atomvåpen generelt er i strid med de humanitære internasjonale lovene.

Nürnberg-konvensjonen gjelder også atomvåpen. Det er ingen tvil om at de personene som skal administrere, vedlikeholde eller betjene Trident-ubåtene er ulovlig i henhold til Nürnberg-prinsippene. Storbritannia har omkring 300 atomvåpen, og alle er plassert på baser i Skotland.

Aksjonsgruppa "Trident Ploughshares 2000" forsøker stadig å få til forhandlinger med den britiske regjeringen. De vil stoppe med sine aksjoner dersom den britiske regjeringen lover å russe ned Trident-systemet innen år 2000.

BOK ANMELDELSER

Kvinnenes fredsbevegelse med liten oppmerksomhet

Else Skjøsberg

Kvinnenes fredsbevegelse på åttitallet

ProSus

Det er ikke ofte det kommer ut bøker om fredsarbeid og fredsarbeidere. De som vil vite noe om emnet, leter ofte forjeves i oppslagsverk og historiebøker. Desto mer er det grunn til å hilse Else Skjøsbergs studie av kvinnenes fredsbevegelse på 80-tallet velkommen.

På oppdrag av Kornhaug norsk freds-senter og forskningsprogrammet ProSus har hun tatt for seg spesielt det tiåret da de store fredsmarsjene og protestbeve-gelsene mot atomvåpen bølget gjennom hele Europa - også i vårt land. På grunnlag av arkivstudier og intervjuer med over 30 kvinneaktivister har hun samlet et stort stoff, som er beskrevet kronologisk.

Utgangspunktet er etableringen av aksjonen "Kvinner for fred" i 1980, "godt hjulpet av den forlengst etablerte IKFF", i protest mot NATOs dobbelt-vedtak om utplassering av atomraketter i Europa. Beretningen avsluttes med Berlinmurens fall høsten 1989, da en ny fase begynte både for fredsbevegelsen og for Europas historie.

Fredsmarsjer, aksjoner, kampanjer og konferanser gjennom hele dette turbu-lente tiåret er omtalt, og de som var med, vil nikke gjenkjennende. Mange IKFF-medlemmer vil nok mene at boka har for lite om vår organisasjon og våre medlemmers innsats i forhold til det som står om vår "lillesøster" Kvinner for fred. Jeg deler en slik vurdering, men ser det som et en utfordring til oss selv eller andre forskere om å skaffe fram mer stoff om nettopp dette.

Vi har nå fått dokumentert IKFFs his-torie i mellomkrigstiden og til dels under 2. verdenskrig. Men historien om de vanskelige årene i 1950- og 60-årene, da IKFFs medlemmer var blant de få som sto på under den kalde krigen og mistenkeliggjøringen, venter på både forskere - og memoar-forfattere.

I en analysedel spør sosiologen og

kvinneforskeren Else Skjøsberg hva kvinnefredsbevegelsen på 80-tallet opp-nådde av politiske resultater. Hun peker på den allmenne aksepten som særlig kampen mot atomvåpen fikk blant nor-ske politikere og folk flest i løpet av den-ne perioden, og spør om det var fordi det var kvinner som drev arbeidet at de har fått se lite opp-merksomhet. Hun vurderer også kvinne-fredsbevegelsen i forhold til kvinnebeve-gelsen forøvrig i samme periode, og peker på at de i liten grad overlapper, verken i argumenter eller aksjoner.

I IKFFmiljøet i Norge har vi vært lite opptatt av dette, men det har vært et viktig tema i våre seksjoner i andre deler av verden. Else Skjøsbergs bok har mye å gi også på dette feltet.

Boka egner seg også til studiearbeid for å øke kjennskapet til og interessen for fredsarbeidets historie. Vi har fått et verdifullt bidrag til norsk politisk og kvinnehistorie.

Mari Holmboe Ruge

Handlingsideologiene som preget det politiske Norge fra 1814 til i dag

Rune Slagstad:

De nasjonale strategier

Pax Forlag A/S.

Polyhistorikeren Rune Slagstad, professor i sosialfilosofi, har skrevet et overveldende og perspektivrikt verk om de ideer og visjoner som Norge er blitt styrt etter siden 1814. Boken lar seg ikke sette på en formel. Den er en fusjon av politisk historie, idéhistorie, filosofi, og viten-skapsteori, sett med regimekritiske øyne. Den analyserer tre statsformer, fortolket gjennom de skikkelsene som formet dem. Den fjerde perioden fra 1970-åre-ne til i dag, har overskriften: "Skiftende fronter". Til tross for den imponerende detaljrikdommen, belagt med mer enn tusen kildehenvisninger og nesten like mange registrerte navn, mister Slagstad aldri det faste grepet. Detaljene utgjør brikker i et overordnet tankesystem. Fremstillingen følger tre hovedlinjer:

den teknisk-økonomiske, den demokra-tiske og den kulturelle, med verdianalyse som en rød tråd.

Den første epoken, "embetsmannsstaten" (1814-1884) var et kunnskapsregi-me, også kalt "professorpolitikernes regi-me". De to dominerende skikkelsene, Anton Martin Schweigaard og Fredrik Stang var begge rettslærde, nasjonale strateger. De og deres krets forfektet en planliberalisme, der juss, statistikk og statsøkonomi inngikk en styringsideolo-gisk treenighet. Økonomisk vekst var viktig, men viktigere var det at man fremmet det "moraliske Fremskridt", for-kynte Schweigaard for studentene sine i 1847.

Venstrestaten med statsminister Johan Sverdrup (1884-1935) var folkedannel-sens, skolefolkets og lærerpolitikernes gylne æra. Skolen var en nøkkelinstitu-sjon i den demografiske modernisering-en i denne perioden.

I Arbeiderpartistaten (fra 1935) fore-gikk det under Einar Gerhardsen og senere Gro Harlem Brundtlands ledelse et linjeskifte fra sosialisme til et tekno-kratisk og avpolitisert ekspertvelde, ifølge Slagstad. Sosialismen ble erstattet av positivismen, forestillingen om at det bare fins én gyldig erkjennelse, den naturvitenskapelige. Alt annet var meta-fysikk som hørte hjemme i historiens rustkammer. De teknologiske ideene var "i pakt med tidens ingeniørmentalitet, ingeniøren som saklighetens represen-tant i vårt samfunn", hevder forfatteren. Med Gros visjonsløse teknokratistyre ble moderniseringen av Norge slutført, konkluderer Slagstad.

Arbeiderpartistaten var moderniseringen av Norge slutført. Arbeiderpartiet, opp-rinnelig en dypt moralsk bevegelse forvi-tret under fraværet av "prinsipiell moralsk refleksjon". "Kroppen fungerte uten hode", er påstanden.

I kapittelet "Skiftende fronter" refere-res ulike opposisjonelle strømninger. Brytningen mellom dem peker mot et nytt samfunnsregime. Dagens politiske univers ser Slagstad som kløvd i to i byråkratisk komitépolitikk og populistisk mediepolitikk, hvor politikerne blir "fly-tekorker på tidens skiftende stemnings-liv". Stortinget må rehabiliteres som politisk sentrum, er budskapet.

Slagstad har ønsket å belyse betyd-ningsfulle tradisjoner og personer som har vært neglisjert, og dessuten bidra til en idédebatt som har "sovnet inn på offentlig regulativ".

Boken vil sikkert provosere frem en slik debatt i de mange fagmiljøene som Slagstad har vært innom.

Elise Hübner

Aktuelt faktahefte om Kosovo

Svein Mønnesland:

Kosovo

Sypress forlag (*Blindern*)

Heftet er utgitt i serien aktuell informasjon som tar opp situasjonen på Balkan. Forfatteren som er professor ved Institutt for østeuropeiske og orientalske studier ved Universitetet i Oslo, er vår fremste ekspert på Balkan, særlig det tidligere Jugoslavia. Heftet gir en oversikt over serbernes og albanernes ulike historie, og situasjonen i Kosovo før krigsutbruddet. Det historiske resymet går tilbake til år 500 f.Kr., da albanernes stamfedre illyrerne, et mektig folk på Balkan, ble erobret av romerne. De slaviske serberne innvandret til Balkan på 600-tallet e.Kr.

Etterkrigshistorien er en sammenhengende beretning om undertrykkelse av albanerne både under Titos regime og senere fra serbiske myndigheter. Årene 1968 til 1980 var likevel en kulturell blomstringsperiode for Kosovo-albanerne. Grunnloven av 1974 ga Kosovo selvstyre innenfor den jugoslaviske føderasjonen. Kosovo var den fattigste delen av Jugoslavia, og i 1981, året etter Titos død, demonstrerte albanerne og krevde større frihet og bedre levevilkår. Oppstanden ble slått ned av den jugoslaviske hæren.

I 1987 kom Slobodan Milosevic til makten i Serbia. Han opphevet Kosovos selvstyre i 1989 og ville innlemme Kosovo i Serbia. Derved ville albanerne bli en minoritet innenfor Serbia istedenfor en majoritet innenfor sin egen provins.

Beskrivelsen av den etniske undertrykkelsen etter 1989 bygger på rapporter fra internasjonale menneskerettighetsorganisasjoner, særlig på Helsingforskomiteens rapport fra 1993. De dokumenterer diskriminering og en systematisk utrensning av albanere i yrkeslivet. Bare 20% av dem var i 1994 yrkesaktive, de fleste i privat virksomhet. I skolene foregikk en nedbygging av albansk språk og kultur. Mange lærere og elever ble fengslet og mishandlet av politiet. Det albanske universitetet i Pristina ble i praksis stengt for albanere. Det serbiske parlamentet vedtok en rekke lover som skulle gi "lovlig" grunnlag for undertrykkelsen av albanerne. Det gjelder for eksempel for mediene og rettsvesenet. I mars

1990 ble ca. fire tusen skolebarn plutselig angrepet av en mystisk forgiftning mens de var på skolen. De besvimte og måtte bæres ut. Serbiske helsemyndigheter og politi forsøkte å hindre etterforskningen, men albanske leger sendte prøver til laboratorier i utlandet.

Prøvene viste at det var blitt brukt nervegass, beregnet på kjemisk krigføring. Nervegassen ble sendt inn i klasserommene gjennom luftesystemet. Assosiasjonene gir seg automatisk. De albanske legene som etterforsket saken, ble tatt av politiet. Noen greide å flykte.

Heftet gir altså komprimert og oversiktlig bakgrunnstoff om Kosovo-konflikten og er nyttig for alle som ønsker å se den pågående krigen i en historisk sammenheng.

Elise Hübert

"Blind tro på markedskreftene har korrumpert politikerne og det sivile samfunn"

George Soros:

"Den globale kapitalisme i krise" Trusselen mot det åpne samfunn Pax

Flere representanter for verdens finanselite som økonomene David Korten, Klaus Schwab og Claude Smadja fra "World Economic Forum" og flere har advart mot den globale kapitalismen som de frykter undergraver stabiliteten i verden. De er alle troende tilhengere av markedsøkonomien, men de mener den trenger snarlig evaluering og reform. Den best kjente av disse kritikerne er George Soros, som leder et finansimperium til en verdi av 10 mrd. dollar. Hans investeringsfond "Quantum Fund" har gitt den høyeste avkastning i historien. Men Soros er ikke bare fondsforvalter. Han er forfatter av flere bestselgere, filantrop, (han gir bort milliarder) og fremstår i boken som filosof med referanser til Hegel, Marx, Kant, Weber, Einstein og andre systemtenkere. Han trekker historiske linjer og parallellfører trender i vår egen tid med tidligere kriser og sammenbrudd. Globaliseringen gir den rå kapitalismen fritt spillerom fordi vi mangler egnede internasjonale kontrollorganer, mener Soros og andre superkapitalister. Konsekvensene er

miljøskader, oppløsning av sosiale nettverk og økt fattigdom i periferilandene. IMF har ikke tilstrekkelige midler til å fungere som internasjonal sentralbank, men en slik trengs.

Soros' markedsøkonomiske analyser og teorier er det vanskelig for en ikke-økonom å ta stilling til. Men hans dissekering av den økonomiske krisen i Asia, Russland og Brasil er interessant. Han advarer mot markedsfundamentalistenes "laissez-faire" -ideologi med penger som eneste verdimål. Soros' mål er "det åpne samfunn", en betegnelse han har overtatt fra sitt forbilde, vitenskapshistorikeren Karl Popper. Det blir definert som et samfunn som er åpent for forbedringer og oppfordrer til kritisk tenkning. Etter Soros' oppfatning er markedsfundamentalismen i dag en større trussel mot det Åpne samfunn enn noen totalitære ideologi. I tillegg til det Åpne samfunn er det to hovedbegreper som ligger bak de tankene han representerer, nemlig feilbarlighet og refleksivitet. Feilbarlighet innebærer at våre forestillinger ikke stemmer med virkeligheten, med det resultat at det vi foretar oss, får utilsiktede konsekvenser. Refleksivitet betyr at vår tenkning aktivt påvirker begivenhetenes gang. Ingen originale observasjoner kanskje.

Ett av hovedtemaene i boken er individuelle kontra kollektive verdier. Den vestlige fundamentalismen, markedsøkonomien, har ett dominerende prinsipp: penger. Profittmaksimering som overordnet drivkraft ignorerer alle krav om moral. Finansmarkedene er ikke umoralske, de er amoralske. Markedets amoral har svekket moralen også på de områdene hvor samfunnet ikke kan klare seg uten den. Det er velgernes ansvar gjennom sine politikere å etablere internasjonale institusjoner og kontrollorganer for å begrense finanshienes eksesser.

Boken er blitt til under tidspress, noe som kan forklare de mange gjentakelsene. Verdensspekulantens filantropiske virksomhet er bidrag til å skape Åpne samfunn, ikke som avlat. Soros' uttalte og ærgjerrige ønske er å medvirke til å redde, ikke bare det finansielle system, men også vår egen sivilisasjon.

Elise Hübert

IKFF

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet

Postboks 8810 Youngstorget
N-0028 Oslo
Besøksadresse:
Storgt. 33c -4. et.
(inngang Henrik Ibsensgt.)
e-post: ikff@online.no
Postgirokonto: 0813.516.8158

Telefon: 22 98 26 22
Telefaks: 22 20 37 80
Telefontid: Mandag og torsdag
kl. 8.30 - 12.00

Kasserer: Eli Hindenes
Lilleakerveien 34, 0284 Oslo
Tlf.: 22 50 80 31

Landsleder: Kari Engelsgaard,
Kari Løchen, Mari Holmboe Ruge.
Adresse IKFF-kontoret.

Representant i det Internasjonale
hovedstyret:
Edel Havin Beukes, Løvenskioldsvei 12,
1342 Jar. Tlf. og faks: 67 53 13 00

IKFF-avdelinger - grupper - kontakter

Bergen: Eva Fidjestøl
Nils Langhellesvei 82,
5448 Fyllingsdalen
Tlf. 55 16 15 62
Jobb: 55 58 58 54

Drammen: Toril Rygh
Lensmannsstien,
3030 Konnerud
Tlf. 32 88 49 19

Eidsvoll: Dagny Skauge
Hagalykja 41,
2080 Eidsvoll
Tlf. 63 96 44 58

Finnmark:
Astrid Larsson Kalvemo
9730 Karasjok
Tlf.: 78 46 71 84

Fredrikstad: Odrun Buer
Ridehusgt. 5 A,
1606 Fredrikstad
Tlf. 69 31 17 33

Grimstad:
Lise Natland
Biodd gt. 3
4878 Grimstad

Hamar: Anna Sveberg Eggen
Orion 39,
2315 Hamar
Tlf. 62 52 55 77

Nordland fylke: Eva Braseth
Reinslettveien 41,
8009 Bodø
Tlf. 75 58 13 19

Oslo og Omland: Kerstin Bugge
Gøteborggt. 1,
0566 Oslo
Tlf. 22 38 52 76
og
Helga Syvrist
Tåsenveien 77
0873 Oslo

Røros: Åse Berg
7372 Glåmos
Tlf.: 72 41 46 31

Sandefjord: Tulle Elster
Bentserødn. 95,
3234 Sandefjord
Tlf. 33 47 38 75

Sandnes: Berit Oldeide
Christiesgt. 20, 4307 Sandnes
Tlf.: 51 66 31 67

Stavanger: Kari Foldøy
Rektor Berntsensgt. 12 B,
4022 Stavanger
Tlf. 51 55 33 83 og
Kjersti Knutsen
Nedreveien 24,
4018 Stavanger
Tlf.: 51 58 74 04

Troms fylke:
Hermien Stoop Prestbakmo
Trollbakken 6,
9321 Moen
Tlf. 77 83 13 24

Trondheim: Ingeborg Skjåk Bræk
Overlege Kindtsgt. 3,
7052 Trondheim
Tlf. 73 94 06 08

Tønsberg: Bjørg Berg
Mårn. 7,
3124 Tønsberg
Tlf. 33 32 64 35

International Peace Update
utgis i Geneve,
adr.: WILPF, 1 rue de Varembe,
1211 Geneva, Switzerland
Pris: Kr. 120,- pr. år
Bestilles ved IKFF's kontor i Oslo

– BESTILLINGSKUPONG –

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (IKFF)
Postboks 8810 Youngstorget, 0028 Oslo

Jeg vil bli medlem abonnent på Fred og Frihet

Medlemmer: kr. 200,- inkl. bladet

Abonnement på Fred og Frihet: kr. 150,-

Pensjonist / ungdom: kr. 150,- inkl. bladet

Postgiro nr. 0813 5168 158

Navn:

Adresse:

Postnr./Sted:

KOR MANGE?

Kor mange krigar rasar
i verda denne dagen?
Kor mange soldatar
må lata livet i stunda no?

Kor mange menn i ungdoms vår
vert lemlesta
både på kropp og sjel?
Kor mange kvinner
kor mange barn
lir same lagnad
når bombene fell
og rakettar eksploderar?

Kor mange må rømme
hus og heim
i redsle der krigen herjar?

Kor mange velforma fredsord
vert tala
når statsmenn møtest
på konferansar
medan nye våpen
vert til i hopetal
og våpenhandelen går som før
og gjev profitt
til mektige menn
som spelar hasard
med menneskeliv?

Kor mange tårer må renne?
Kor mykje sorg og smerte
må menneska tole
før våpna
kan smidast om til plogjarn?

Margunn

